

TRIỂN KHAI THỂ CHẾ, CHÍNH SÁCH NHẪM SẮP XẾP BỘ MÁY HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC TINH GỌN, HIỆU LỰC, HIỆU QUẢ

ĐÀO THỊ THANH THỦY*
PHẠM ĐỨC TOÀN**

Đổi mới tổ chức bộ máy hành chính nhà nước theo hướng tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả là yêu cầu cấp thiết đặt ra từ thực tiễn hiện nay. Các cấp, ngành từ trung ương đến địa phương đã và đang thể hiện quyết tâm cao trong việc tái cấu trúc bộ máy hành chính, hướng đến mục tiêu tinh giản, nâng cao hiệu suất và hiệu quả hoạt động. Trong thời gian tới, cần tiếp tục tập trung rà soát, hoàn thiện và triển khai các thể chế, cơ chế, chính sách bảo đảm sự thống nhất, đồng bộ, chuyên nghiệp của bộ máy hành chính; đồng thời, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có năng lực, phẩm chất đáp ứng yêu cầu đổi mới và phát triển đất nước.

Từ khóa: Bộ máy hành chính nhà nước; sắp xếp, tinh gọn bộ máy; hiệu lực, hiệu quả.

The reform of the state administrative apparatus towards a streamlined organization with effective and efficient operations is an urgent requirement arising from current practical needs. From central to local levels, sectors have demonstrated strong determination to restructure the administrative apparatus, aiming at downsizing and improving operational productivity and effectiveness. Shortly, it is necessary to continue focusing on reviewing, perfecting, and implementing institutions, mechanisms, and policies to ensure the unity, consistency, and professionalism of the administrative apparatus; simultaneously, building a team of competent and qualified cadres, civil servants, and public employees to meet the demands of innovation and national development.

Keywords: State administrative apparatus; restructuring; administrative apparatus streamlining; effectiveness; efficiency.

NGÀY NHẬN: 10/3/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 26/4/2025

NGÀY DUYỆT: 16/5/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.352.2025.1168>

1. Một số kết quả nổi bật của quá trình sắp xếp tổ chức bộ máy hành chính nhà nước tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả

Theo kế hoạch định hướng, Chính phủ thực hiện sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của Chính phủ và tổ chức bên trong của các

bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, giảm tối thiểu 15 - 20% đầu mối tổ chức bên trong (trừ Bộ Công an, Bộ Quốc phòng

* PGS.TS, Học viện Thanh thiếu niên

** TS, Bộ Nội vụ

thực hiện theo quyết định của Bộ Chính trị), không bao gồm các tổ chức thuộc diện hợp nhất, sáp nhập do trùng lặp chức năng, nhiệm vụ khi thực hiện phương án hợp nhất các bộ, rà soát lại tất cả các hoạt động của các ban chỉ đạo theo hướng kết thúc hoạt động, chỉ giữ lại những ban chỉ đạo có chức năng, nhiệm vụ cần thiết; rà soát hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến tổ chức bộ máy của Chính phủ để có giải pháp đề xuất xử lý trong quá trình sắp xếp; xây dựng dự thảo quy định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, cơ cấu tổ chức bộ máy của bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ; giải quyết chế độ, chính sách đối với cán bộ, công chức, viên chức trong hệ thống chính trị.

Trong bối cảnh đó, bộ máy hành chính nhà nước cần quyết tâm cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt, khắc phục khó khăn, vượt qua thách thức. Công tác xây dựng, hoàn thiện thể chế đạt được nhiều kết quả quan trọng, là điểm nổi bật, góp phần hoàn thiện hành lang pháp lý, điều chỉnh các lĩnh vực lớn của đời sống xã hội; đẩy mạnh cải cách hành chính, thúc đẩy sự minh bạch, hiệu quả trong phục vụ người dân và doanh nghiệp. Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, Quốc hội đã ban hành 43 luật; 402 nghị định; 736 nghị quyết của Chính phủ; 91 quyết định của Thủ tướng Chính phủ; 1.280 thông tư của Bộ trưởng. Trong đó có 27 nghị định của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu tổ chức của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ đã đẩy mạnh phân cấp, phân quyền. Cơ bản khắc phục tình trạng trùng lặp, chồng chéo, bỏ sót hoặc không rõ chức năng, nhiệm vụ, lĩnh vực quản lý và đáp ứng nguyên tắc, tiêu chí thành lập tổ chức theo chủ trương của Đảng và quy định của pháp luật, kiên trì mô hình tổ chức quản lý đa ngành, đa lĩnh vực đối với bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, cấp huyện¹. Đối với địa phương, cơ bản đã hoàn

thành mục tiêu sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023 - 2025.

Quốc hội đã thông qua *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Tổ chức Quốc hội, Luật Tổ chức Chính phủ* (sửa đổi), *Luật Tổ chức chính quyền địa phương* (sửa đổi), *Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật* (sửa đổi); Nghị quyết về xử lý một số vấn đề liên quan đến sắp xếp tổ chức bộ máy nhà nước và 4 nghị quyết để thực hiện việc sắp xếp tổ chức bộ máy của Quốc hội, Chính phủ (trong đó có Nghị quyết về cơ cấu tổ chức Chính phủ). Bộ máy Chính phủ sau kiện toàn đã giảm được 4 bộ và 1 cơ quan ngang bộ (từ 18 bộ, 4 cơ quan ngang bộ xuống còn 14 bộ, 3 cơ quan ngang bộ) nhằm nâng cao hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả hoạt động, tránh tình trạng chồng chéo chức năng, lãng phí nguồn lực, đáp ứng yêu cầu quản lý, điều hành hiện đại. Chỉ duy trì tối đa 5 đơn vị sự nghiệp công lập thực hiện chức năng phục vụ quản lý nhà nước thuộc cơ cấu tổ chức của bộ, ngành²; đồng thời, sắp xếp tổ chức bên trong của các đơn vị sự nghiệp công lập, bảo đảm tinh gọn và đáp ứng tiêu chí thành lập tổ chức theo quy định. Triển khai xây dựng và ban hành hệ thống các văn bản quy định chức năng, nhiệm vụ, tổ chức của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ cũng như các cơ quan, đơn vị từ trung ương đến địa phương; khẩn trương thực hiện phương án sắp xếp, tổ chức lại cơ cấu bên trong các cơ quan, tổ chức.

Công tác nhân sự cũng được thực hiện chặt chẽ, theo đúng quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Quốc hội đã bầu bổ sung 2 Phó Chủ tịch Quốc hội, phê chuẩn đề nghị của Thủ tướng Chính phủ bổ nhiệm 2 Phó Thủ tướng Chính phủ, 4 Bộ trưởng. Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã ban hành Nghị quyết về việc tăng thêm số lượng Thứ trưởng, Phó Thứ trưởng cơ quan ngang bộ. Theo đó, Bộ Ngoại giao không quá 7 Thứ trưởng; Bộ Tài chính và Bộ Xây dựng không quá 9 Thứ trưởng; Bộ Nội vụ là không quá 7 Thứ trưởng;

Ngân hàng Nhà nước không quá 6 Phó Thống đốc...

2. Những yêu cầu đặt ra trong tiến trình tinh gọn bộ máy nhà nước hoạt động hiệu lực, hiệu quả

Một là, hệ thống thể chế, cơ chế, chính sách cần được tiếp tục rà soát, hoàn thiện, tạo cơ sở thống nhất thực hiện việc sắp xếp tổ chức bộ máy của các cơ quan nhà nước ở trung ương và địa phương. Qua đó, xử lý kịp thời các vấn đề phát sinh, tránh khoảng trống pháp luật; bảo đảm hoạt động bình thường, liên tục, thông suốt của Nhà nước và toàn xã hội. Các cơ quan, đơn vị bám sát định hướng sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy theo yêu cầu của Nghị quyết số 18-NQ/TW, các chủ trương, chỉ đạo của Bộ Chính trị, Ban Chỉ đạo của Trung ương và Ban Chỉ đạo của Chính phủ và yêu cầu thực tiễn để vừa kịp thời xử lý những vấn đề cấp bách vừa đề xuất những giải pháp tiếp tục hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách để bảo đảm tính liên thông, thống nhất. Trong đó, phải chú trọng thay đổi tư duy xây dựng thể chế, chính sách với quyết tâm cao, phương pháp triển khai linh hoạt, kịp thời giải quyết ngay những khó khăn, vướng mắc, khơi thông nguồn lực, góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước từ trung ương đến địa phương đối với một số lĩnh vực ưu tiên, cấp bách.

Hai là, vấn đề về tái cơ cấu tổ chức, nhân sự giúp nâng cao chất lượng hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước sau sắp xếp. Trước hết giảm bớt đầu mối tổ chức; phân định rõ chức năng, nhiệm vụ và thẩm quyền cũng như mối quan hệ giữa các cơ quan, đơn vị; giảm tầng nấc trung gian; đẩy mạnh phân cấp và phân quyền theo hướng đồng bộ và hợp lý hơn. Vấn đề tinh giản biên chế, bố trí nhân sự cần được tiến hành theo đúng quy trình, quy định, tránh sự đơn thu, khiêu nại, từ đó nhằm tiết kiệm chi ngân sách; đồng thời, cải thiện rõ nét chất lượng lãnh đạo, điều hành, tổ chức thực hiện các nhiệm vụ chính trị và phục vụ người dân, doanh

nh nghiệp. Thường xuyên đánh giá, phân tích, làm rõ yêu cầu công việc, chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu cán bộ, công chức, viên chức của từng cơ quan, đơn vị và bản mô tả công việc, khung năng lực của từng vị trí việc làm để đề ra các phương án tối ưu.

Ba là, về hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách đối với cán bộ, công chức, viên chức, cần có các tiêu chí rõ ràng trong sàng lọc, bảo đảm đúng đối tượng tinh giản; đồng thời, thu hút, giữ chân và tạo động lực làm việc cho những người có tài năng. Nhiều cán bộ, công chức, viên chức lãnh đạo, quản lý và chuyên môn, nghiệp vụ sẽ phải thay đổi nơi làm việc, nghỉ việc, nghỉ hưu sớm, thôi giữ chức vụ, vị trí đang đảm nhiệm. Nhiều cán bộ, công chức, viên chức sẽ phải thích ứng với vị trí, vai trò mới hoặc tìm kiếm việc làm phù hợp ở khu vực ngoài nhà nước. Do đó, cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy vừa đề cao tính hiệu quả vừa chú trọng tính nhân văn trên tinh thần vì lợi ích chung.

Vấn đề thu hút, giữ chân và tạo động lực cho những người có tài năng, những người có năng lực tốt làm việc cho bộ máy hành chính thì trước hết cần làm tốt các khâu của công tác cán bộ, như: phát hiện - tuyển dụng - bổ nhiệm - đánh giá - bồi dưỡng, phát triển cán bộ, công chức, viên chức dựa trên nguyên tắc thực tài, tuân thủ yêu cầu bố trí đúng người đúng việc. Đặc biệt, chú trọng công tác đánh giá năng lực và đánh giá mức độ hoàn thành nhiệm vụ để sàng lọc đúng đối tượng tinh giản. Mỗi cơ quan, đơn vị cần chú trọng công tác quy hoạch, bồi dưỡng và phát triển cán bộ, công chức, viên chức trên nguyên tắc công khai, minh bạch, công tâm, khách quan gắn với chế độ đãi ngộ, khen thưởng phù hợp với khả năng đóng góp; đánh giá đúng thực chất để tạo động lực thúc đẩy cán bộ, công chức, viên chức nỗ lực phấn đấu, tiến bộ theo lộ trình chức nghiệp rõ ràng về chuyên môn hay thăng tiến theo con đường đảm trách các chức vụ lãnh đạo, quản lý trong tương lai.

Đối với các đối tượng cán bộ, công chức, viên chức diện “dôi dư”, cần xem xét khách quan, chuẩn xác và kỹ lưỡng từng trường hợp để đào tạo lại hoặc bố trí họ vào những vị trí, nơi làm việc phù hợp với năng lực của cá nhân. Những chính sách, cơ chế đãi ngộ, khen thưởng phải vừa động viên được cán bộ, công chức, viên chức cao tuổi tự nguyện xin nghỉ việc sớm vừa tạo thuận lợi cho lộ trình chuyển giao tri thức quý báu của họ cho những đồng nghiệp trẻ kế thừa và phát huy.

3. Đề xuất một số giải pháp

Thứ nhất, cần triển khai thống nhất, đồng bộ các quy định của *Luật Tổ chức Chính phủ, Luật Tổ chức chính quyền địa phương, Luật Cán bộ, công chức* gắn với các quy định của *Luật Tổ chức Quốc hội* và các quy định pháp luật có liên quan, đáp ứng yêu cầu của cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy và yêu cầu quản trị quốc gia hiện đại, hiệu quả. Trong hoàn thiện thể chế, các quy định phải vừa bảo đảm chức năng quản lý nhưng phải có chức năng kiến tạo, khơi dậy tinh thần đổi mới, chủ động, sáng tạo của các cấp, các ngành, người dân, doanh nghiệp và xã hội. Thể chế, chính sách phải làm nền tảng cho sự bứt phá trong tương lai, giải quyết nhiều vấn đề quan trọng của đất nước, tạo tiền đề, chuẩn bị ngay về mọi mặt để bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Đồng thời, tập trung khắc phục những hạn chế, bất cập hiện tại, bảo đảm vận hành ổn định, nhịp nhàng trong trước mắt, trong đó quan tâm tháo gỡ những nút thắt, điểm nghẽn và giải quyết những khoảng trống pháp lý và các vấn đề chồng chéo trong các quy định của luật chuyên ngành.

Tiếp tục rà soát, hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách nhằm đẩy mạnh phân cấp, phân quyền giữa trung ương và địa phương, tăng cường thanh tra, kiểm tra, giám sát, đề cao trách nhiệm người đứng đầu nhằm nâng cao hiệu quả thực thi công vụ, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí.

Thứ hai, triển khai phương án sắp xếp tổ chức bộ máy các cơ quan nhà nước, bảo đảm không bị gián đoạn, chậm sót các việc, nhất là các công việc liên quan trực tiếp đến người dân, doanh nghiệp. Tiếp tục quán triệt, tổ chức thực hiện nghiêm, toàn diện, đồng bộ, có hiệu quả *Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021 - 2030* theo Nghị quyết số 76/NQ-CP ngày 15/7/2021 của Chính phủ và Chỉ thị số 23/CT-TTg ngày 02/9/2021 của Thủ tướng Chính phủ về đẩy mạnh thực hiện *Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021 - 2030*; Ban Chỉ đạo cải cách hành chính của các bộ, ngành, địa phương tổ chức triển khai có hiệu quả kế hoạch hoạt động năm 2025.

Tiếp tục cắt giảm thực chất thủ tục hành chính, quy định kinh doanh; đẩy mạnh chuyển đổi số quốc gia, tập trung vào chính phủ số, kinh tế số, xã hội số, công dân số, thúc đẩy mạnh mẽ việc thực hiện chuyển đổi số ở tất cả các ngành kinh tế.

Rà soát, sắp xếp tổ chức bộ máy bên trong các cơ quan, đơn vị nhằm hợp lý hóa đầu mối các đơn vị trực thuộc gắn với tinh giản biên chế, cơ cấu lại và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức theo chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước và chỉ đạo của Chính phủ. Bên cạnh đó, cần tiếp tục đẩy mạnh thực hiện tinh giản biên chế gắn với cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức theo vị trí việc làm; đồng thời, tập trung đào tạo, đào tạo lại và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức bảo đảm đủ phẩm chất, trình độ và năng lực ngang tầm với nhiệm vụ sau sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của các bộ, ngành và địa phương. Trước hết, giảm bớt đầu mối tổ chức; phân định rõ chức năng, nhiệm vụ và thẩm quyền cũng như mối quan hệ giữa các cơ quan, đơn vị; giảm tầng nấc trung gian; xác định rõ các nội dung phân cấp, phân quyền và ủy quyền; bố trí nhân sự phù hợp với năng lực sở trường, phân công rõ nhiệm vụ, trách nhiệm nhằm nâng cao

chất lượng thực thi nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị và mỗi cá nhân.

Thứ ba, đổi mới chế độ, chính sách, bảo đảm đầy đủ, đồng bộ thực hiện mục tiêu hoạt động hiệu lực, hiệu quả trên cơ sở nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức sau sắp xếp, tổ chức bộ máy. Việc sắp xếp tổ chức bộ máy gắn kết chặt chẽ với quản lý, sử dụng cán bộ, công chức, viên chức; do vậy, cần có phương pháp khoa học, hợp lý để lựa chọn được đúng người có năng lực để giữ lại, bố trí đảm trách phù hợp các vị trí, việc làm trong các cơ quan, đơn vị, địa phương. Bên cạnh đó, cần xây dựng phương án chính sách phù hợp cho từng nhóm đối tượng “dôi dư” để tạo điều kiện cho họ chuyển đổi công việc mới.

Tiếp tục chú trọng cải cách chính sách tiền lương, thu hút, trọng dụng người có tài năng làm việc trong khu vực công; nâng cao đạo đức, văn hóa công vụ và thực hiện có hiệu quả cơ chế bảo vệ cán bộ dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung. Đồng thời, đẩy mạnh đổi mới công tác cán bộ, quan tâm công tác quy hoạch và bồi dưỡng cán bộ, sử dụng đúng người đúng việc, đánh giá cán bộ theo hướng thực chất, trên cơ sở sản phẩm cụ thể, đo lường được. Các hoạt động truyền thông chính sách với những cách thức đa dạng, sát thực cũng cần được đẩy mạnh để nâng cao nhận thức, tạo sự đồng thuận, quyết tâm thực hiện của các cấp các ngành trong hệ thống chính trị, trong toàn xã hội cũng như các nhóm đối tượng chịu sự tác động của chính sách. Cùng với đó, cần đẩy mạnh chuyển đổi số nhằm tinh gọn tổ chức, đổi mới cách thức tổ chức công việc, cải tiến phương thức quản lý, vận hành của bộ máy và nâng cao chất lượng thực thi nhiệm vụ.

4. Kết luận

Như vậy, việc đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của bộ máy hành chính nhà nước tinh, gọn, mạnh, hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả là đòi hỏi cấp thiết của tình hình thực tiễn hiện

nay. Theo đó, tất cả các đơn vị, bộ, ban, ngành phải sắp xếp, tinh gọn một cách có hệ thống để bộ máy trung ương và địa phương có sự thống nhất trong chỉ đạo điều hành và thực thi nhiệm vụ. “Tinh - gọn - mạnh” không chỉ ở khía cạnh tổ chức bộ máy mà phải gắn với “Tinh - gọn - mạnh” về con người; coi cán bộ, công chức, viên chức là trung tâm để đầu tư cho phát triển, mang lại năng suất, hiệu quả của bộ máy nhà nước. Quá trình sắp xếp phải tinh giản đúng đối tượng, bố trí đúng người, đúng việc; đồng thời, thu hút, tuyển chọn, bồi dưỡng, giữ chân và tạo động lực cho những người có tài năng, có năng lực, nhiệt huyết cống hiến, bảo đảm bộ máy hành chính vận hành, hoạt động liên tục, không gián đoạn để phục vụ tốt người dân, doanh nghiệp. Tính hiệu quả không chỉ thể hiện ở việc giảm chi phí hoạt động mà sự vận hành của bộ máy hành chính nhà nước phải trở thành một trong những động lực thúc đẩy đất nước phát triển nhanh, bền vững□

Chú thích:

1. Bộ Nội vụ (2024). *Báo cáo số 5360/BC-BNV ngày 05/9/2024 về tình hình, kết quả triển khai thực hiện nhiệm vụ 8 tháng đầu năm 2024 và phương hướng, nhiệm vụ đến cuối năm*.

2. Bao gồm: viện; tạp chí; báo; trung tâm thông tin; trường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức.

Tài liệu tham khảo:

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2017). *Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 về “Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”*.

2. Bộ Chính trị (2022). *Kết luận số 40-KL/TW ngày 18/7/2022 về nâng cao hiệu quả công tác quản lý biên chế của hệ thống chính trị giai đoạn 2022 - 2026*.

3. Chính phủ (2024). *Nghị định số 178/2024/NĐ-CP ngày 31/12/2024 quy định về chính sách, chế độ đối với cán bộ, công chức, viên chức và người lao động trong việc sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị*.